

Çocuklar (0-18) İçin
Kültürel Miras
Çalışmaları Çalıştayı
BİLDİRİLER

Cultural Heritage Studies
for Children (0-18)
Workshop
PROCEEDINGS

14-15 Kasım // November 2019, Ankara

Çocuklar (0-18) İçin Kültürel Miras Çalışmaları Çalıştayı

Bildiriler

Cultural Heritage Studies for Children (0-18) Workshop

Proceedings

Koç Üniversitesi VEKAM // Koç University VEKAM

Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi 2020

Vehbi Koç Ankara Studies Research Center 2020

ISBN: 978-605-9388-26-9

1. Baskı // First Printing: 750 adet | copies

Yayına Hazırlayanlar // Prepared for Publication by

Çiğdem Maner

Özlem Dengiz Uğur

Editör // Editor

Defne Karakaya

Her hakkı mahfuzdur. Bu yayının hiçbir bölümü kopya edilemez. Kaynak göstermeden alıntı yapılamaz.

VEKAM'ın izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ve benzeri yollarla kopya edilip yayımlanamaz.

All rights reserved. No parts of this publication may be reproduced. No quotations are allowed without citing.

It may not be published in any form or by any means, electronic, mechanical, photo-copying or otherwise without the prior permission of VEKAM.

Tasarım // Design: Berek

www.barek.com.tr

Basım // Printing: Emsal Tatbaa Tanıtım Hizm. San. Tic.Ltd.Şti.

Bahçekapı Mh. 2477. Sk. No: 6 Şaşmaz, Etimesgut, Ankara / Turkey

T +90 312 278 82 00

Koç Üniversitesi VEKAM // Koç University VEKAM

Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

Vehbi Koç Ankara Studies Research Center

Pınarbaşı Mahallesi, Şehit Hakan Turan Sokak, No: 9, Keçiören 06290 Ankara / Turkey

T +90 312 355 20 27 F +90 312 356 33 94

www.vekam.ku.edu.tr

VEKAM Yayın No // Publication No: 56

VEKAM Kütüphanesi Kataloqlama Bilgisi // VEKAM Library Cataloging-in Publication Data

Çocuklar (0-18) için kültürel miras çalışmaları çalıştayı bildiriler, 14-15 Kasım 2019, Ankara = Cultural heritage studies for children (0-18) workshop proceedings, 14-15 Nov 2019, Ankara / yayına hazırlayanlar Çiğdem Maner, Özlem Dengiz Uğur -- Ankara : VEKAM, 2020.

208 pages ; 20x25 cm. -- VEKAM Yayınları ; No. 56.

ISBN 978-605-9388-26-9

1. Kültürel miras—Kongreler 2. Kültürel miras—Koruma—Kongreler. 3. Kültürel miras—Koruma—Türkiye—Kongreler. 4. Kültürel miras—Koruma—Genç katılımı—Türkiye—Kongreler. 5. Cultural property—Congresses. 6. Cultural property—Protection—Congresses. 7. Cultural property—Protection—Turkey—Congresses. 8. Cultural property—Protection—Youth participation—Turkey—Congresses. I. Maner, Çiğdem. II. Uğur, Özlem Dengiz. III. VEKAM. IV. Title

DR431.C63 2020

İçindekiler // Contents

- 6 Sunuş
ÇİĞDEM MANER, ÖZLEM DENGİZ UĞUR
- 11 Preface
ÇİĞDEM MANER, ÖZLEM DENGİZ UĞUR
- 16 **Şiir ve Şuur: Kültürel Miras Aktarımında Şiir Yazma Çalışmaları**
NAZMİ AĞIL
- 30 **Sanat Müzeleri ve Çocuk Kitapları:**
Metin, Resim ve Yaratıcı Aktivitelerle Sanatı Deneyimlemek
BETÜL GAYE DİNÇ, ILGIM VERYERİ ALACA
- 60 **Kentler ve Çocuklar İçin Kültür Mirası Eğitimi: "Kentimizdeki Kültür Varlıklarını Keşfediyoruz" Eğitim Programına Yeniden Bakmak**
GÖKÇE ŞİMŞEK
- 75 **The Athenian Acropolis in Heritage Education:**
The Educational Activities of the Acropolis Restoration Service
IRENE KAIMARA, ASIMINA LEONTI
- 89 **Learning Outside the Classroom: Mediating Archaeology**
in the LVR-Archaeological Park Xanten / LVR-Römer Museum
STEPHAN QUICK
- 103 **Yeşilova Höyüğü'nde Çocuklar İçin Kültürel Miras Çalışmaları**
ZAFER DERİN
- 118 **Syria In My Mind: Creating a Positive Image**
of the Homeland in the Minds of Refugee Children
JOANNE FARCHAKH-BAJJALY
- 126 **Mobil Kültürel Miras Eğitimi: Gezici Müze – Müzebüs**
YEŞİM ÖZTURAN
- 153 **Ankara Manzarası Tablosunda Ankara'nın Kültürel Mirası**
ve Çocuklar İçin Kültürel Miras Eğitimi
AYŞE BAĞIRICIOĞLU
- 164 **Öğretmenlerle Kültürel Miras Eğitimi**
AYŞE ÇAKIR İLHAN
- 178 **Çocuklar İçin Kültürel Miras Eğitimlerinde**
Sivil Toplum Örgütlerinin Rolü: ÇEKÜL Bilgi Ağacı Örneği
GÜLŞEN HAZAL ÇATALBAŞ, DENİZ DİNÇEL

- 193 Atölyeler // Workshops
- 194 **The Museum Kits of the Acropolis Restoration Service**
IRENE KAIMARA, ASIMINA LEONTI
- 196 **Değişim, Dönüşüm: Evler, Yaşamlar**
ÖZLEM DENGİZ UĞUR
- 200 **Şiir ve Şuur: Dizelerle Kültürel Miras**
NAZMI AĞIL
- 201 **Tarımsal Kültür Mirası Bağlamında Bağ Evi**
GÖKÇE ŞİMŞEK
- 202 **Düne Bakmak, Bugünü Anlamak, Geleceği Tasarlamak**
AYŞE ÇAKIR İLHAN
- 204 **Müzelere Yönelik Çocuk Kitabı Geliştirme: VEKAM Bağ Evi Örneği**
BETÜL GAYE DİNÇ, ILGİM VERYERİ ALACA
- 206 **Midas'a Mektup: Ankara'nın İlk Sakinleri, Frigler**
ZAFER DERİN

Yeşilova Höyüğü'nde Çocuklar İçin Kültürel Miras Çalışmaları

Cultural Heritage Studies for Children in Yeşilova Höyük

ZAFER DERİN

Doç. Dr., Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, İzmir, Türkiye

Assoc.Prof., Ege University, Faculty of Letters, Department of Archaeology, İzmir, Turkey

zaferderin@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0282-0593>

Öz

Yeşilova Höyüğü, İzmir'de Tarih Öncesi Dönem'e ait ilk yerleşim alanıdır. Kazı alanlarının yanında yer alan Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi (YHZM), ziyaretçilere 8.500 yıl önceki İzmirliğin tarihini ve kültürünün aktarıldığı, eğitim ağırlıklı deneysel bir alandır. Türkiye'de benzeri olmayan bu merkez, eğitim ve turizm bakımından tarih ve kültürümüze yeni bir bakış açısı kazandırmaktadır. Bu çalışmada, YHZM projesi ve merkezde sürdürülen kültürel miras eğitimi çalışmalarının detayları aktarılmaktadır. YHZM, arkeoloji bilimi ile toplumu buluşturmuş, bireyin yerel tarihini öğrenmesi ve kültürünü daha geniş anlamda sahiplenmesi sağlanmış, geçmiş çok eskiye giden bir kimlik duygusu yaratılmıştır. Böylece öğrenciler, tarihî değerlerimizi anlayarak onları daha iyi sahiplenmektedir. Merkez, tarihi toplum için "yaşayan" bir kavram hâline getirerek şehirdeki vatandaşlar arasında tarihî alanlara karşı sevgiyi geliştirmiş; anaokulundan üniversiteye, her yaş gurubundan öğrenci için bir eğitim alanı olmuştur. Yeşilova'da yıl boyunca devam eden kazılara paralel olarak çocuklara yönelik beş farklı kategoride sunum ve eğitim uygulamasının yanı sıra kurs ve atölye çalışmaları sürdürülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yeşilova Höyüğü, Neolitik, Arkeoloji parkı, Engelsiz müze, Zaman yolculuğu

Abstract

Yeşilova Höyük is the first settlement dated to Prehistoric Age in İzmir. Yeşilova Höyük Visitor Center (YHVC) located next to the excavation sites is an experimental area where İzmir's 8500 years of history and culture are conveyed to visitors based on education. YHVC is an unexampled center in Turkey which gives new perspectives about history and culture in terms of education and tourism. In this study, details of YHVC project and cultural heritage education studies carried out in the center are given. YHVC brings archaeology and public together and provides people to learn their local history and owning their culture in a board sense and creates a sense of identity that goes back far away in the time. Thus, students understand historical values and appropriate them better. The Center develops love for historical heritage sites among the citizens in İzmir by making the history to a 'living' notion for the public; it has been a educational area for students all of ages from kindergarten to university. In Yeşilova Höyük, courses and workshops are carried out in addition to presentations and educational practices in five different categories for children, in parallel with excavation in sites all the year round.

Anahtar Kelimeler: Yeşilova Höyüğü, Neolithic, Archaeological park, Unobstructed museum, Time travel.

Yeşilova Höyüğü Kazıları

Yeşilova Höyüğü, Neolitik Dönem'den Roma dönemine kadar farklı kültürlerin yaşadığı İzmir kenti içindeki Tarih Öncesi yerleşim alanıdır (Şekil 1). Aynı zamanda Kıyı Ege Bölgesi'nde kazısı devam eden tek merkez konumundaki Yeşilova Höyüğü, İzmir kentinin kültürel mirası açısından önemli bir yere sahiptir.¹

Höyükteki ilk yerleşim, günümüzden en az 8.500 yıl önce Neolitik Çağ'da başlamıştır (Derin, 2012; Derin, 2017). 2005

yılından bu yana devam kazı çalışmalarıyla kentin ilk yerleşimcilerine dair birçok kalıntı ve buluntu ortaya çıkarılmıştır. Kazılar, höyükteki ilk yerleşimin bugünkü ova seviyesinden yaklaşık 4-5 m. aşağıdaki ana toprağın üzerinde yer aldığını göstermiştir. Neolitik Dönem'in ilk katlarından, yaşayanların oval planlı saz ve ağaç dallarından oluşan kulübelerde oturdukları anlaşılmıştır.

Neolitik Dönem'in son tabakaları (IV.1a-c, 2), höyükte en uzun yerleşilen ve mimari kalıntılarıyla birlikte en iyi bilinen dönemi kapsamaktadır. Yeşilova bulgularına göre MÖ 6000-5800/5700 yılları arasında kapsayan bu dönem aynı zamanda Neolitik sürecin en kalabalık, en gelişmiş dönemidir. Nüfus artışıyla birlikte, kültürel yükselişi de beraberinde getiren bu dönemde yapılar büyümüş, yerleşim daha düzenli hâle gelmiştir.

1 Yeşilova Höyüğü'ndeki kazılar 2005 yılında başlatılmıştır. 2008 yılından itibaren Bakanlar Kurulu kararıyla devam eden kazı çalışmaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, Bornova Belediyesi, Ege Üniversitesi ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin desteğiyle gerçekleştirilmektedir.

Şekil 1.
Yeşilova Höyüğü ve
Ziyaretçi Merkezi
(YHVM).
Kaynak: Yeşilova
Höyüğü kazı arşivi.

Egeli toplum yan yana inşa edilmiş dikdörtgen planlı mekânlarda yaşamış; yapıların içinde ve dışındaki işliklerde serpantin balta, çakmaktaşı aletler ve çanak-çömlekler üretmiştir. Yeşilova Höyüğü'nde yaşayan çiftçiler buğday, arpa ve mercimek yetiştiriyordu. Buna ek olarak vatoz, çipura gibi balıkları avlayıp midye toplayarak denizden ve karadan elde ettikleri bu ürünlerle, yiyecek kaynaklarını zenginleştirdikleri anlaşılmaktadır.

Mimari kalıntılara ve binlerce buluntuya karşın, Tarih Öncesi bir yerleşim alanını anlatmak ve algılatmak klasik Antik kentlere göre daha zordur. Kalıntıların yüksek boyutlu olmaması bu alandaki yaşamın algılanmasını güçleştirmektedir. Bu nedenle özellikle Tarih Öncesi arkeolojik alanlarda görsel bulguları destekleyecek farklı bir anlatım tarzına ihtiyaç vardır. Dijital anlatım tarzı dışında uzmanlar vasıtasıyla birebir kurulan iletişim, ziyaretçiler üzerinde daha etkili olabilmektedir. Yeşilova Höyüğü deneyimi kazı alanlarının hemen yanına yapılacak merkezlerin, ziyaretçilerin kalıntılarla Tarih Öncesi kültürler arasında bağ kurabilmelerini sağlamada önemli bir işlevi olduğunu göstermiştir.

Bilindiği gibi, kazı alanları genelde yasaklı alanlardır. Kazıların devam ettiği arkeolojik alanlara ve kazı evlerine girmek ancak özel izinle mümkün olabilmektedir. Kazılar çoğunlukla belli süreç sonucu arkeoparka ya da ören yeri statüsüne ulaştıklarında gezilip görülebilen alanlara dönüşebilmektedir. Kazının merkezini oluşturan kazı evleri, çoğunlukla ziyaret alanları dışında yer alan çok daha hassas ve özel yerlerdir. Bu alanların da ziyarete uygun hâle getirilmesi, ziyaretçiler üzerinde yüksek etki yaratabilmektedir.

Yeşilova'da; önlemler almak suretiyle, kazı alanlarının genelinde olan bazı kısıtlamaları kaldırarak arkeolojik kalıntıların dışında deneysel alanlarıyla ziyaretçilere geleneksel müzecilik anlayışından farklı bir sergileme sunmayı hedefledik. Kazı ekibi dışındakilerin girip çıkması sakıncalı alanlar kontrol altına alındığında, ziyaretçilerin önlerinde herhangi bir engel olmaksızın kerpice, sıvaya, obsidyene dokunabilmesi; malzemeyi, mekânı ve yaşayışı deneyimleyebilmesi mümkündü. Kazı alanlarında yapılacak deneysel arkeoloji uygulamalarıyla ziyaretçilerin görsel, işitsel, dokunsal, koklama ve tatma duyarlarını bir arada kullandıkları ve bunu mekânsal hareket ve zamanla birleştirebildikleri bir algısal deneyim sağlanabilirdi.

Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (International Council on Monuments and Sites, ICOMOS), "kültürel miras alanlarına hem fiziksel hem entelektüel erişimin gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtir" (ICOMOS, 2008). Bu da kültür varlığını hem fiziksel hem kültürel anlamda görünür kılmakla mümkün olabilir. Arkeolojik miras alanlarının sahip oldukları niteliklere

göre, erişilebilirliklerini sağlamaya yönelik yaklaşımlar da genellikle çeşitlenmektedir. Bir kent içi arkeolojik alan ile kentin dışın- da yer alan arkeolojik alanın fiziksel-kültü- rel erişilebilirliğinde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara getirilecek çözümler bir- birinden farklılık göstermektedir. Yeşilova Höyüğü'nün kentin içinde yer alması nede- niyle öncelikli hedef kitle çocuklardır.

Arkeolojik miras alanına dair "far- kındalık" sağlanması sürecinde çocuklara, arkeolojik alanı korunması gerekli bir kül- tür varlığı yapan miras değerlerini öğret- mek önemlidir. Arkeolojik kültürel miras alanları *tarihi değer, belge değeri, enderlik de- ğeri, estetik değer, teknik değer, bilimsel değer, özgünlük değeri* gibi koruma değerlerine sa- hiptir. Kültürel miras alanlarında toplum- sal algıyı sağlamak için, kültür varlıklarının tarihsel, kültürel, manevi ve sanatsal bağ- lamlarının ve değerlerinin vurgulanması gerekmektedir.

Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi (YHZM) Binası

"Ziyaretçi Merkezi" kavramı, hem Yeşi- lova'dan çıkarılacak buluntuların sergile- neceği hem de bölgenin arkeolojik kültür katmanları hakkında ziyaretçilerin bilgi- lendirileceği aktif bir arkeolojik alan fik- rinden ortaya çıkmıştır. Bu projeye sadece insanların görmeye geldiği bir bina değil; arkeolojik kazı alanını ve oradan çıkarılan buluntuları, bilimsel çalışmaların sürdü- rüldüğü kazı evini de izleyecekleri, 8.500 yıl öncesine benzer bir köy içine girerek eşsiz deneyim yaşayacakları aktif bir alan düşünülmüştür (Şekil 2).

Yeşilova Höyüğü için planlanan mi- mari proje, kültürel miras ile mimarlık arasında modern bir ilişkiyi öngörmekte- dir. Bilindiği gibi genelde müzeler tasnif ve teşhir teknikleriyle, oluşturdukları gezi güzergâhları ve bütün bunları içine alan ve saran mimarileriyle, mekânı ve zamanı disipline sokarlar. Bu zaman, hem ziya- retçinin müzede geçirdiği zaman hem de dönemler, ekoller, stiller, kronolojiler, bi- yografiler gibi müzenin kendisinin ve eser- lerinin temsil ettiği zamandır. Ziyaretçi, müzede bulunduğu süre içindeki edinim- leriyle, tarih bilgisinin akılcı zamanına tabi olmaya başlar. Bunun uygulanmasın- da, inşa edilen yapının mimari gücü etkili olabilmektedir.² YHZM'de de mimari ba- kımdan, geçmişin hemen yanında modern görünürlüğü ve estetiği sayesinde kültürel bir kimliği teşhir ettiği kadar, müze söyle-

Şekil 2.

Yeşilova Höyüğü
Ziyaretçi Merkezi
kompleksi.
Kaynak: Yeşilova
Höyüğü kazı arşivi.

2 Artun, 2014, s.195. Örneğin Carol Duncan'ın müzeleri "uygarlık ritüelleri" olarak incelediği ki- tabında, mimarlık ön plandadır. Bakınız; Duncan, 1995, s.2.

minin bir bileşeni olarak ziyaretçinin eserlere olan ilgi ve bilgi seviyesinin artması hedeflenmiştir.

5.120 m² kapalı ve 18.000 m² açık alana sahip YHZM; yıl içinde çocuk ve yetişkinlere yönelik çeşitli aktivitelerin düzenlendiği, sergilerin açıldığı, konferans ve kurumsal toplantıların ve törenlerin gerçekleştirildiği bir merkezdir. Merkez; ziyaretçilerin Yeşilova Höyüğü'nde ele geçen eserlerin benzerlerini görebileceği uzun ve yüksek **Sergi Binası-Müze**, kazı alanlarını ve doğayı izleyebilecekleri **Teras**, kazı alanlarına bakan **Kafeterya**, çocukların kazı yaptıkları **Arkeoloji Parkı**, kazılarda çıkan eserleri ve restorasyon çalışmalarını izleyebilecekleri görece kısa ve alçak **Kazı Evi** ile bütün bu süreci yaşayarak öğrendikleri **Neolitik Köy**'den oluşmaktadır.³

YHZM, kazı alanlarından sergi binasına, kazı evinden Neolitik köyüne kadar bütünüyle aktif bir arkeolojik alandır. Merkezin hemen yanında Yeşilova Höyüğü'nde 11 aya yakın süren kazı çalışmaları da aktif sergilemenin bir parçasını oluşturmaktadır. Her yıl değişen ve eklenen yeni bilgiler arkeologlar tarafından gelen ziyaretçilerle paylaşmakta, Yeşilova Höyüğü kazılarında çıkan günümüzden 8.500 yıl önceye ait bulguların benzerleri tarihsel süreci anlatan senaryoya bağlı olarak sergi salonlarında sergilenmektedir.

Bugün Millî Eğitim ders içerikleri ve değerlendirme sistemlerinde, özellikle sosyal bilgiler ve genel kültür alanlarının, beklenen ilgiyi ve başarı geri dönüşlerini

sağlayamadığı ifade edilmektedir. Erken yaş eğitiminde kültür ve sosyal bilimleri alanlarına ilgiyi uyandırma, katılımı çoğaltma ve genel kültür birikiminde daha üst seviyeleri yakalamak için yeni metotlar ve yaklaşımlara gereksinim vardır. Kentin içindeki Yeşilova Höyüğü özellikle çocuklara yönelik eğitim ağırlıklı projelerle, sosyal bilgiler alanında tarihin toplumla bütünleşmesi için ideal bir konuma sahiptir.

Burada yapılan çalışmalar, öğrencilerin kente ve kentliye özgü gelenek, görenek, sanat, mutfak kültürü, üretim, giyiniş, davranış biçimleri gibi yerel/yöresel kimlik öğelerini de eğlenceli bir biçimde sunan ve sevdiren, katılımcı bir yaklaşım içinde öğrenmelerine fırsat vermeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda bilgi aktarımını kolaylaştıran görsel öyküleme yönteminin yanı sıra özel hazırlanmış bir alanda yapılan zaman yolculuğuyla, öğrenme sürecine azami düzeyde katılımın mümkün olabileceği düşünülmüştür.

Kültürel Miras Çalışmaları: Aktiviteler

Bu tür bir merkezde ziyaretçileri cezbedebilmek için değişik projelerin yapılmasına ihtiyaç vardır. Bunun için uzmanların eğitimlerinin gerçekleştirilmesi ve daha önemlisi gerekli eğitimli insan gücünün istihdam edilmesi gerekir. Merkezin hemen yanındaki devam eden Yeşilova Höyüğü kazıları bu tür ihtiyaçları büyük oranda giderebilmektedir. Ziyaretçi merkezinde aktif rehberlik hizmetini sürdürebilmesi için ilk olarak dört arkeologla çalışmalara başlanmıştır. Tarih Öncesi Dönem yaşamı ve müzecilik konularıyla ilgili olarak üç yıl

3 Binanın mimari projesi Evren ve Umut Başbuğ'a aittir.

Tablo 1. YHZM yaş grupları ve zaman tercihinine göre programları

	Ziyaret Türü	Yaş Grubu	Kişi Sayısı	Süresi (maksimum)	Ziyaret Planı
1	Yeşilova Höyüğü'nde Kazı ve Zaman Yolculuğu	Anaokulu, 5-7 yaş	Maksimum 25 kişi	60 dakika	Yeşilova Höyüğü kazı alanında başlar; müze, kazı evi, Neolitik Köyde Zaman Yolculuğu ile son bulur.
2	Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi-Zaman Yolculuğu	5-14 yaş	Maksimum 25 kişi	90 dakika	Yeşilova Höyüğü kazı alanında başlar; müze, kazı evi, Neolitik Köyde Zaman Yolculuğu ile son bulur.
3	Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi	6-14 ve 14 yaş üstü	Maksimum 60 kişi	60 dakika	Yeşilova Höyüğü kazı alanında başlar; Ziyaretçi Merkezi'nde müze, kazı evi, Neolitik Köy gezisiyle son bulur.
4	Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi	-	Maksimum 60 kişi	45 dakika	Ziyaretçi Merkezi'nde müze, kazı evi, Neolitik Köy gezisi
5	Yassitepe-Yeşilova Höyüğü Ziyaretçi Merkezi	14 yaş ve üstü	Maksimum 60 kişi	90 dakika	Yassitepe gezisiyle başlar; Yeşilova Höyüğü kazı alanları, Ziyaretçi Merkezi'nde müze, kazı evi, Neolitik Köy gezisiyle son bulur.

önceden başlayan eğitimlerini Ankara ve İstanbul'daki müzelerde de sürdüren ekip, Bornova Belediyesi bünyesinde çalışmaya başlayarak sosyal hakları güvenceye alınmıştır. 5 binle başlayan ve ilerleyen yıllarda 25 bine ulaşan ziyaretçi talebinin karşılanamaması üzerine ekip beş arkeologla takviye edilmiş, arkeoloji öğrencilerinin de katılımıyla çalışanların sayısı 15'i bulmuştur. YHZM programı gereği 25 kişilik gruplar hâlinde gerçekleştirilen aktivitelerde, konularında uzman ve deneyimli beş arkeolog görev almaktadır.

YHZM'de zaman, sayı ve yaş grupları dikkate alınarak beş ayrı ziyaret programı gerçekleştirilmektedir (Tablo 1). Haftanın

altı günü kabul edilen gruplar randevu sistemine bağlı olarak gelebilmektedir. Gruplardan ve tek tek gelen ziyaretçilerden ücret olarak sadece bir adet kullanılmış pil alınmaktadır. Her ziyaretçi ya da grup Ziyaretçi Merkezi'nde 45-90 dakika arasında kalmaktadır.

Kazı ekibi üyesi arkeologlar tarafından ziyaretçilerin yaşına ve engel durumuna göre bir anlatım tarzı ve güzergâh belirlenmektedir. Merkez engelli ziyaretçilere göre tasarlandığı için yapının dolaşım alanlarında merdiven kullanılmamıştır. Ekibin iki üyesi aldıkları işaret dili eğitimi sayesinde işitme engelli ziyaretçilere yardımcı olmakta, görme engelliler için anlatımın

Şekil 3.

YHSM sergi bölümü
rampası.

Kaynak: Yeşilova
Höyüğü kazı arşivi.

dışında dokunup koklayabilecekleri özel bir dolaşım programı uygulanmaktadır.⁴

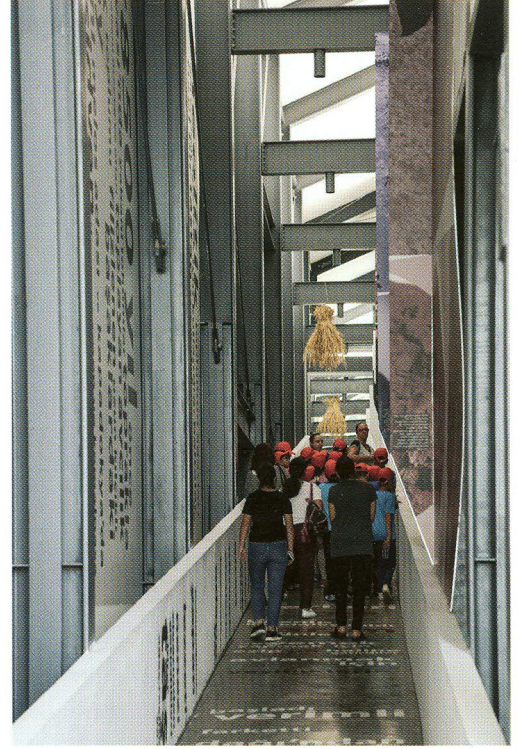
Gelen tüm ziyaretçilerin ilk karşılandığı alan YHSM'nin ön giriş kısmıdır. Buradaki duvar yazısıyla öncelikle mekân-zaman ilişkisi sağlanmaya çalışılmıştır. Duvar yazısında;

Bundan 8.500 yıl önce insanoğlu bu topraklara yerleştiğinde, çevrenizde gördüklerinizin hiçbiri yoktu. Ne arkanızdaki şehir, ne otoyol, ne de önünüzdeki bu duvar... Saf hâliyle doğa vardı sadece, verimli topraklar, akan dereler ve masmavi gökyüzü.

Ancak insanlar çok farklı değildiler. Bizimkine benzer bir sosyal hayatları vardı. Bizler gibi beraber yaşıyor, çalışıyor ve üretiyorlardı. Bu duvarın ardındaydı köyleri, 'evleri'... Çok uzun zaman geçti üzerinden ve onlardan geriye kalan her şey şimdi toprağın altında.

Diğer tarafa geçmeden önce bir an için gözlerinizi kapatın; bastığınız toprak, soluduğunuz hava ve esen rüzgârdan başka bir şey düşünmeyin. Onları duyabilirsiniz eğer, binlerce yıl uzaktan sesleniyor ve sizi evlerine davet ediyorlar.

Daha sonra ziyaretçilere binanın resepsiyon kısmında harita önünde, İzmir'in kültür tarihi anlatılmakta; Yeşilova Höyüğü'yle başlayıp Eski Symrna ve Yeni Symrna'yla

devam eden süreç sunulmaktadır. Bu alanda, içinde bulundukları binanın özellikleri ve tasarımı üzerine de bilgi verilmektedir.

Ziyaretçiler 8.500 yıllık geçmişin yere ve duvarlara yazıldığı bir rampayla sergi salonuna alınmaktadır (Şekil 3). Binanın önemli kısmını saran yazılar aslında binayla bütünleşen hikâyenin somut izlerini temsil etmektedir.⁵ Yazıların üzerinden ve yanından geçerken serpantin, buğday, panter gibi bazı kelimelere dikkat çekilmektedir; bunlar, her ziyaretçinin sonunda yazmış olacağı ve kısmen dâhil olacağı hikâyenin ana temalarını oluşturmaktadır. Rampadan geçilen ilk sergi salonunda, vit-

4 YHSM, 2020 yılı başında Engelsiz Merkez olarak kırmızı bayrak almıştır. Bu bayrak, Türkiye'de bir kazı alanı ve müzeye verilen bu anlamdaki ilk unvandır.

5 Ziyaretçi Merkezi'nin iç kısmının ve sergi bölümünün düzenlemesi ODTÜ'den Prof. Dr. Ayşen Savaş tarafından gerçekleştirilmiştir.

Şekil 4.

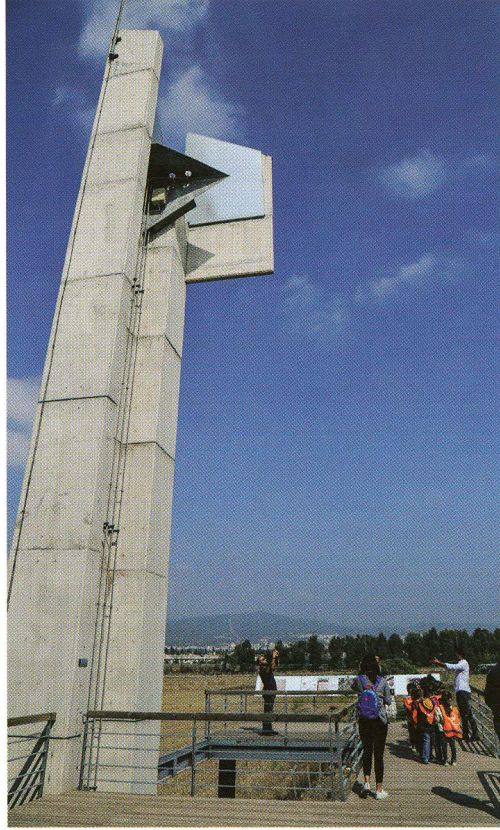
YHZM sergi salonu.
Kaynak: Yeşilova
Höyüğü kazı arşivi.

rinlerdeki buluntuların, höyükteki tarih öncesi yaşam içindeki yeri ve önemi anlatılmaktadır (Şekil 4).

Anlatıma içinde büyük boyuttaki buluntu fotoğrafların ve maketin bulunduğu büyük salonda da devam edilerek, ziyaretçilerin ilgileri karşılıklı soru ve cevaplarla her aşamada yükseltilmeye çalışılmaktadır. Daha sonra kentin ilk kültürel mirasını barındıran Tarih Öncesi Alan'ın yüksekten izlenebildiği bir dış terasa geçilmekte, buradan coğrafi yapının binlerce yıl içinde nasıl değişime uğradığı ve yerleşimlerin nasıl yer değiştirdiği anlatılmaktadır (Şekil 5).

Terastan bir rampayla 8.000 yıl önceki seviyedeki kazı alanlarının yakınına ulaşılmaktadır. Burada ziyaretçileri tarih öncesi yerleşimle aynı seviyeye getirerek göz ilişkisi sağlanmaya çalışılmakta; ziyaretçilere, kalıntıların içine girmeden hem Neolitik yapıları görme hem de devam eden kazı çalışmalarını izleme olanağı sunulmaktadır (Şekil 6). Bu aşamada ziyaretçi, bulgularla birlikte hikâyesini dinlediği, temel seviyesindeki Tarih Öncesi yaşamın kalıntılarını görebilmektedirler.

Bir sonraki aşamada sıra arkeologların zahmetli dünyasını görmeye gelmiştir. Bunun için ziyaretçi ön tarafı cam olan kazı

Şekil 5.

Teras ve ateş kulesi.
Kaynak: Yeşilova
Höyüğü kazı arşivi.

evi içinde yapılan restorasyon, değerlendirme çalışmalarını izleyip restorasyon masalarında 8.000-2.000 yıl öncesine ait buluntuları görebilmekte, arkeolog ve restoratörlerin toprak altından çıkartılan kültür varlıkları üzerindeki özenli çalış-

Şekil 6.

YHZM kazı alanlarını izleme bölümü.
Kaynak: Yeşilova
Höyüğü kazı arşivi.

Şekil 7.
YHSM kazı evi ve
dışarıdan çalışmaları
izleyen çocuklar.
Kaynak: Yeşilova
Höyüğü kazı arşivi.

Şekil 8.
YHSM çocuklar için
arkeoloji parkı.
Kaynak: Yeşilova
Höyüğü kazı arşivi.

malarını izleyebilmektedir (Şekil 7). Kazı evi avlusunda Bornova'daki bir çöplük alanına atılarak terkedilen bazı kalıntılar da sergilenmektedir. Burada çocuklara, neden kültür mirasımıza sahip çıkıp onu korumamız gerektiği anlatılmaktadır.

YHSM bu şekliyle, görsel birçok bulguyla desteklenmiş bir tarih-arkeoloji yaşam alanıdır. Randevu sistemine uygun olarak 5-7 yaş grubu öğrenciler sergi salonlarındaki gezilerinin ardından kazı alanının yanındaki "arkeoloji parkı"na alınmaktadır. Burada çocuklara ana panolar önünde kısa bilgi verildikten sonra, gruplar hâlinde, özel olarak tasarlanan çanak çömlek ve buluntularla dolu taş mimari kalıntılarının içindeki bölmelere dağıtılmaktadırlar. Rehber arkeologlar eşliğinde kazılar yapıp buluntular bir kasada toplanmaktadır (Şekil 8). Amaç çocuklar için kazı çalışması sırasında heyecan duyabilecekleri bir alan oluşturmak, toprakların içindeki buluntuları keşfetmenin verdiği hisle, kültür değerlerimize sahip çıkan ve koruyan bir nesil yetiştirebilmektir. Bu alanda 10-11 yaş grubu çocuklara imitasyon kaplar üzerinde uygulamalı olarak restorasyonun na-

sıl yapıldığı, buluntuların temizliği ve tasnifi anlatılmaktadır.

Ziyaretçilerin görecekleri son alan, onlar için asıl sürprizi oluşturan ve heyecan yaratacak, zamanın içinde kaybolacakları, "Neolitik Köy"dür. Orijinal kalıntılar dikkate alınarak 8.000 yıl önceki seviyede inşa edilen köy, tarih öncesi mimari kalıntıların üç boyutlu hâle getirilmiş şeklidir. Benzer düzenlemeler bazı arkeolojik merkezlerde de uygulanmıştır. Daha çok sergi mekânı niteliğindeki bu yapılar sayesinde, arkeolojik alanlardaki yaşamın anlaşılması kolaylaşmıştır. Çoğunlukla Çatalhöyük, Aşıklı Höyük, Aşağı Pınar, Aktopraklık gibi prehistorik ve Boğazköy gibi protohistorik alanlarda yapılan bu uygulamalarla ziyaretçilerin kazı alanlarındaki mekânları üç boyutlu olarak algılaması sağlanmaya çalışılmıştır.⁶ Bu örneklerden farklı olarak YHSM'de ziyaretçilerin, somutlaştırılmış bu köyün içinde tarih öncesi yaşama katılarak taş temellerin üzerindeki yapıların sü-

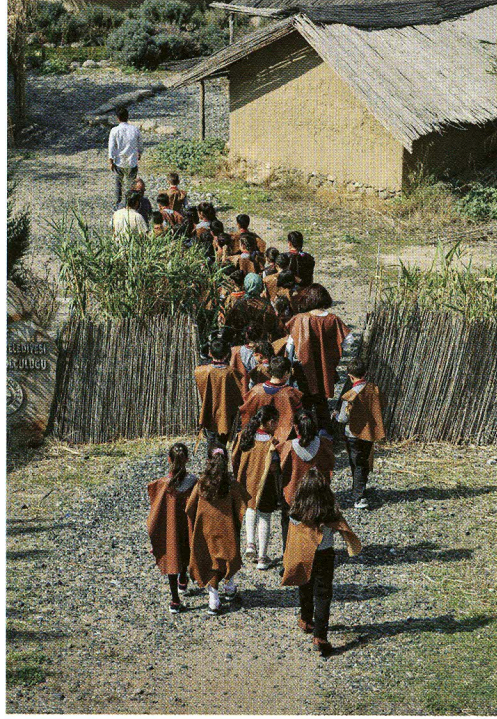
6 Seeher, 2007; Karul, Avcı, Deveci, Karniker, 2010; Özbaşaran, Duru, Teksöz, Omacan, 2010; Eres, Özdoğan, Demirtaş, 2010; www.catalhoyuk.com/mission.html.

recini, planını ve özelliklerini öğrenmeleri sağlanmıştır. Köye girmeden önce ziyaretçiler üzerlerine deri giysiler giymekte, her birine doğadan alınmış isimlerin olduğu deri kolyeler takılarak geçmiş aralarında bir bağ oluşmasına çalışılmaktadır.⁷

Bunun için ziyaretçilere: Yalnız Kurt, Kızıl Bulut, Sert Rüzgâr, Yaralı Kartal, Çağlayan Irmak, Sarı Boğa, Şahin Pençesi, Domuz Dişi, Kurt Dişi, Kara Pençe, Gürleyen Dağ, Vahşi Çılgılık, Ay Işığı, Yaban Gülü, Mor Çiçek, Durgun Su, Küçük Serçe, Sarı Kelebek, Benekli Kuzu, Zıplayan Ceylan, Sessiz Kaplumbağa, Nazlı Balık, Kızıl Kuyruk gibi köyün içindeki aktiviteler sırasında kullanabilecekleri doğadan alınan isimler verilmektedir.

Çocuklardan köye girerken ücret olarak bir avuç buğday alınmaktadır (Şekil 9). Amaç, gelenlerin köye bir avuç buğday karşılığında girebileceklerini ve alışverişlerde kullandıkları takas sistemini öğretebilmektir. Özellikle çocukların önemli bir kısmının avuçlarına koydukları buğdayı dahi tanımadıkları bir dönemde çok basit bir tarımsal ürünle ilgili empati kurmaları sağlanmaktadır. Çocuklar aldıkları buğdayı köye bırakıp zaman yolculuğunun başladığı yuvarlak kulübeye geçerler.

Çocukların köyün içinde gerçekleştirdikleri "zaman yolculuğu"nın içeriği, arkeolojik bulgularla yenilenen bir senaryoya dayanmaktadır. Yuvarlak kulübe, geçmişe yolculuğun başladığı ilk mekândır.

Şekil 9.

YHZM çocuklar deri giysilerle Neolitik Köye girerken.
Kaynak: Yeşilova Höyüğü kazı arşivi.

Ziyaretçilere köye dağılmadan önce bu mekân içinde, ilk Egelilerin yaşamı ve karşılaştıkları zorluklar anlatılmakta; toplulukların yaşamak için üretmek ve çalışmak zorunda olduklarına işaret edilmektedir. Toplulukların MÖ 5700'de Yeşilova'yı terk etmelerine neden olacak, iklim değişiminin etkilerini ve buna karşın alınabilecek önlemleri düşünmeleri istenmektedir. Çocuklar kulübeden çıkarken kendilerini köyden biri gibi hissetmeleri için yüzlerine işaret yapılarak boyanmakta ve devamında küçük gruplar hâlinde köye dağılmaları sağlanmaktadır. Köyün içindeki aktiviteler daha önce eğitimini almış en az beş arkeolog tarafından yönlendirilmektedir. Köyde artık sadece 8 bin yıl önceki olası konular konuşulabilir, köydeki işler yapılabilir, problemler tartışılabilir.

⁷ YHZM'deki uygulamalarda İsveç eğitim sistemi ve Kalmar Kent Müzesi'nin gerçekleştirdiği Time Travel projesi örnek alınmıştır. Bakınız: Westergren, 2005, 2006, 2008, 2009.

- Çevremizdeki değişimle nasıl uğraşabiliriz? Geleceğe yönelik ne yapabiliriz?
- Ekolojik problemler ve iklim değişikliğine karşı ne yapabiliriz?
- Doğayla dengeli bir şekilde yaşamak mümkün müdür?
- Hastalıklarla nasıl baş edebiliriz?
- Nasıl avlanmalıyız?
- Neden ve nasıl üretmeliyiz, bizi bekleyen işler nelerdir?

Köyün içinde eğitimcilerin rehberliğinde;

- Çanak çömlek ve damga mühürler yapma, kil levha üzerine parmak izleri bırakma, el baskıları
- Deniz kabukları, küçük taşlar ve kilden kolye yapma
- Yemek pişirme (çorba, bulgur ve erişte), ekmek yapma ve fırında pişirme
- Çakmaktaşı yongalama; odsidyen, çakmaktaşı ve serpantin gibi taşları tanıyıp dokunabilme
- Öğütme taşlarıyla buğday öğütme
- Avlanma (bir domuz avlama)
- Dokumacılık, deri işçiliği
- Duvarları çamurla sıvayarak onarma gibi işleri yaparlar.

Tarih Öncesi Dönem'e ilişkin süreç, yuvarlak planlı yapı içinde ziyaretçi gruba senaryo şeklinde anlatılmaktadır. Senaryoya göre;

Yeşil ova üzerinde iki nehir arasında yerleşen insanlar, doğal koşullarında zorlu bir yaşam sürdürüyorlardı. Sığırları vardı; buğday yetiştiriyor, yabani hayvanları avlıyor ve yabani otlarla birlikte denizden deniz kabuk-

luları topluyorlardı. Bölgedeki diğer yerleşimler de aynı şekilde yaşıyordu.

Burada yaşayan birçok insan, önemli bir problemi, son yıllardaki iklim değişikliğine bağlı olarak yiyecek elde etmenin her geçen gün zorlaştığını konuşuyordu. İklim, geçen yıllara göre daha sıcaktı. Daha az yağmur yağıyordu, ekinler olgunlaşmamıştı ve sığırlar için daha az yiyecek vardı. Özellikle av hayvanlarının sayısı gittikçe azalmakta, hayvanların çoğu daha sulak ve otlak alanlara doğru göç etmekteydi.

Yeşilova'da yaşayanlar artan nüfusla birlikte, ihtiyaçlarını karşılamak için günlük işlerini yapmak zorundadır. Bunun için daha çok av yapılması ve toplanan ekinlerden daha çok ekmek ve yemek hazırlanması gereklidir. Çevredeki az sayıda kalmış domuz, tavşan, yabani keçi ve alageyiklerin avlanması için usta avcılara, attığını vuran kahramanlara ihtiyaç vardır. Gruplar hâlinde avlanmak için ava çıkmalı, ateşler yakılmalı, buğdaylar öğütülüp hamur hazırlanmalı, mühürlü ekmekler pişirilip toprak kaplarda yemek yapılmalıdır. Birlikte yaşadıkları toplumun büyümesi sonucu, yeni kaplara ve aletlere ihtiyaç olacaktır. Kilden kaplar yapıp pişirilmeli, dışardan gelen taşlarla aletler yapılmalıdır. Değerli taşlar getiren satıcılara karşılık olarak vermek için süs eşyaları ve mühürler yapmak gerekecektir. Yaşadıkları yapıları da her

Şekil 9.

YHZM'de zaman
yolculuğu.

Kaynak: Yeşilova
Höyüğü kazı arşivi.

yıl doğanın olumsuz etkilerinden korumak için çamurla sıvayarak onarılmalıdır.

Yaşadıkları yerlerde çevredeki bataklıklardan kaynaklanan hastalıklarda, avlanırken karşılaşılan kazalarda yaralananlar gittikçe artmakta. Köyün şifacısı otlardan yaptığı kremleri ve kırmızı aşı boyasından yaptığı boyaları hastaların vücuduna sürmekte. Kan rengindeki kırmızının vücudu iyi edeceğine, güç vereceğine inanılmakta.

"Burada, av bitmiş en iyi av yapan genç yöneticinin karşısına getirilmiştir. Köyün yöneticisi yiyecek getiren bu kişiyi ödüllendirir. Ona artık kendi başına evini kurup köy yaşamına katılabileceğini simgeleyen bir mühür

vererek, herkes önünde kahraman ilan eder."

Çocuklar, bu senaryoya göre köyün içinde aktivitelere katılıp yaşadıkları evlerin arasındaki meydanda toplanır; yaklaşan iklim değişimini ve olumsuz etkilerini tartışarak, çözümler sunarlar. Katılımcıların hep birlikte köyde fotoğraf çekirmesiyle aktivite sürecine son verilir (Şekil 10). Katılımcıların izinleriyle bütün bu dolaşım sırasında ve köyde çekilen fotoğraflar YHZM sosyal medya sayfasında paylaşılır.

YHZM'de ortalama 60-90 dakika arasında süren ziyaret programı sonunda çocukların önce bir "kentli", sonra bir "İzmirli" olarak büyüye bilmeleri ve yaşadıkları kente yönelik aidiyet duygularını geliştirebilmeleri hedeflenmiştir. Program kapsamında aktarılan tarih bilgisi ölçülü bir kurgusalılık, yoğun görsellik içerir ve interaktif dene-

yimlerle farklı bir biçimde planlanmıştır. Programda yoğun kullanılan görsel ve deneysel malzemeler özel olarak tasarlanmış, arkeolojik alanlarda ele geçen buluntuların benzer örnekleri kullanılmıştır.

Yeşilova'daki kültürel miras çalışmalarlarıyla ilgili olarak Yaşar ve Ege Üniversiteleri Turizm Bölümleri tarafından "SWOT analizleri" yapılmıştır. Bunların sonuçlarına göre, olumlu ve olumsuz yönler dikkate alınarak çalışmalara yön verilmiştir. Ayrıca gelen gruplara ön test ve son test yapılarak çocukların ziyarete ilişkin düşünceleri ve anlama düzeyleri ölçülmektedir. Bu testler eğitim bilimciler tarafından da değerlendirilmekte, buna göre kültürel miras eğitime yön verilmektedir. Son yıllarda sosyal medya üzerinden alınan olumlu ve olumsuz eleştirilere de dikkat edilmekte, kurumsal kimliğin arttırılması yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.⁸

Bilindiği üzere, çocuğun içinde yaşadığı çevreyle ilişkisinin çeşitli yollarla geliştirilmesi gereklidir. Bugün çevre-doğa bilincinin birçok eğitim faaliyeti içinde ve projede yer alması sevindirici bir gelişmedir. Doğal çevrenin korunması kadar tarihî çevrenin korunması bilincinin geliştirilmesi de güncel bir sorundur. Ancak büyük kentler söz konusu olduğunda yoğun yapılaşmış kentsel çevre içerisinde korunmuş örneklerin nadirliği, çocukların tarihsel çevreye karşı duyarlılık temelinde bir ilişki

geliştirmelerinin önündeki en büyük engeldir. Tarihî çevreye hassasiyetle yaklaşabilmek ve kentlilik bilinci geliştirebilmek amacıyla çocukların erken yaşta yönlendirilmeleri, üzerinde özellikle durulması gereken bir çözüm olarak görülmelidir.

Bu projeye, bireyin kendi yerel tarihini öğrenmesi sağlanarak, geçmişi çok eskiye giden bir kimlik duygusu yaratılması hedeflenmiştir. Bu alanda arkeoloji bilimi ile toplum buluşturmuştur. Böylece öğrenciler tarihî değerlerimizi anlayarak onları daha iyi sahiplenmektedir. Merkez, tarihi, toplum için "yaşayan" bir kavram hâline getirmiş ve şehirdeki vatandaşlar arasında tarihî alanlara karşı sevgiyi geliştirmiştir.

Sonuç

Bilim ve sanat olmaksızın, Göbekli yapılarının, Ayasofya gibi muhteşem yapıların nasıl ve neden yapıldığı anlaşılamaz. Toplumsal davranışı yorumlayabilmek için önce onun tarihini, geçmişini anlamak gerekir. YHZM'ye gelen ziyaretçiler, İzmir'in 8.500 yıllık geçmişini tanıma; Cilalı Taş Çağı'nda çevrelerindeki doğal hammadde-leri kullanarak sanatı ve teknolojiyi yaratan toplumun çevreden nasıl etkilendiğini ve özgün yaratıcılığa ulaştığını anlama olanağı bulunmaktadır.

YHZM'de ziyaret programı dışında çocukları tarih ve sanatla bütünleşmeyi hedefleyen atölyeler, sempozyumlar, sergiler ile sanat ve bilime yönelik aktiviteler de yapılmaktadır. Yeşilova Höyüğü kazı çalışmalarının da sürdüğü Ziyaretçi Merkezi müzik, heykel, animasyon gibi atölyeler ve çocukların görsel gelişimine katkı sağlayacak

8 Merkezın markalaşması konusunda da özel olarak çalışılmış, çakmaktaşını anımsatan logosu da dâhil olmak üzere birçok görseli ve afişi, İstanbul Modern'i markalaştıran "İyi Şeyler Grubu" tarafından tasarlanmıştır.

programlarıyla bir kültür ve sanat merkezi gibi çalışmaktadır. Ziyaretçiler, toplumun her döneminde insanın kültür ve sanatla ilgilenebilme ve geçmiş yaşamın günümüze olan etkilerini, izlerini görme olanağını bulabilmektedir.

YHZM, toplumun tarihî kültürel değerlerini hissedebilecekleri bir ortamda katılımcılara yeni bakış açıları kazandırmayı hedeflemektedir. Ziyaretçiler içlerinde yaşadıkları cevherlere, yaratıcılıklarına, yeteneklerine, biriktirdikleri duygulara hayat vermenin ayrıcalığını yaşamaktadır. Öğrencilerin aktif katılıma, denemeye, uygulamaya, hayal güçlerini geliştirmeye ve arkeolojik alanları geçmiş yaşamın bir parçası olarak görmeye ihtiyaçları vardır.

Ziyaretler süresi içinde rehberlik eden uzmanların doğru ve bilgiye dayalı anlatımlarıyla her yaştaki ziyaretçi grubuna daha etkin biçimde ulaşıldığı, ziyaretçi potansiyelinin ve katılımının her yıl önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Merkezdeki bu eğitim hizmetleri aracılığıyla ziyaretçilerin duyuşsal, bilişsel ve psikomotor özelliklerinin bir bütün olarak bu ortamda geliştirilmesinde, YHZM'nin bir yaşayan bir eğitim kurumu niteliği kazanmasına neden olmuştur. Geçmiş, bugün ve geleceğin anlamlı bir biçimde ilişkilendirilmesi ve kültürel varlıkları koruma bilincinin artırılması açısından YHZM'nin önemli rol oynadığı bir gerçektir.⁹

9 YHZM bugüne kadar birçok ödül kazanmıştır. Tarihi Kentler Birliği'nin "Tarihi ve Kültürel Mirası Koruma ve Uygulamalarını Özendirme Yarışması"nda proje dalında, 2012 yılında 13. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri kapsamında proje dalında ödül almıştır. 2012 Dünya Mimarlık Festivali

Halen tüm yıl boyunca açık olan ve aktif bir program sunan YHZM, bugüne kadar yaklaşık doksan bine yakın öğrenciye eğitim veren, bilim-kültür-tarih-eğitim faaliyetleriyle örnek bir kurumdur. Bu tür merkezlerin Kültür Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, üniversite, özel sektör, sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimlerin desteğiyle yaygınlaşması gereklidir. YHZM örneğiyle, arkeolojik alanlarla bütünleşmiş yeni merkezlerle arkeolojik alanlardaki kültürel miras eğitimi yönündeki çalışmaların artacağı inancındayız.

(WAF) Ödülleri kapsamında kültürel projeler dalında ilk on arasına girerek finalist olmuştur. 2017 yılında İzmir Mimarlık Sergisi ve Ödülleri Jüri Özel ödülünü, Golden City Awards 2017 ödülünde En iyi kültür sanat projesi ödülünü, 2018 yılında Tarihi Kentler Birliği -Müze Özendirme Yarışmasında "Arkeoparklar Dalı'nda" ödül almıştır. Son olarak 2020 yılında, TMMOB Mimarlar Odası ulusal jürisi tarafından Uluslararası UIA Çocuk ve Mimarlık Altın Küp Ödülleri (Architecture & Children Golden Cubes Awards) kapsamında başarılı bulunarak, Brezilya'da Türkiye'yi temsil etmesine karar verilmiştir.

Kaynakça

- Artun, A. (2014). *Tarih sahneleri. Sanat müzeleri 1. Müze ve modernlik.* İstanbul: İletişim Yayınları.
- Derin, Z. (2010). İzmir-Yeşilova Höyüğü'nde yeni bir eğitim yöntemi: Zaman yolculuğu. *TÜBA-KED, Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 8, 263-274.
- Derin, Z. (2012). Yeşilova Höyüğü. M. Özdoğan, N. Başgelen, P. Kuniholm (Ed.). *Neolithic in Turkey, New Excavations, New Discoveries içinde (177-195).* İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Derin, Z. (2017). İzmir'in prehistorik yerleşim alanı: Yeşilova Höyüğü- The prehistorik settlement of Izmir: Yeşilova Höyüğü. M. Espagne, R. G. Gürtekin Demir, S. Verge, P. Aydemir (Ed.). *Geçmişten günümüze İzmir. From past to present içinde (221-240).* İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayını.
- Duncan, C. (1995). *Civilizing rituals: Inside public art museums.* Londra: Routledge.
- Eres, Z., Özdoğan, E., Demirtaş, A. (2010). Aşağı Pınar Açık Hava Müzesi: Yaklaşım, uygulama süreci ve karşılaşılan sorunlar. *TÜBA-KED, Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 8, 183-200.
- ICOMOS. (2008). *The interpretation and presentation of cultural heritage sites.* 15 Aralık 2018 tarihinde https://www.icomos.org/charters/interpretation_e.pdf adresinden erişildi.
- Karul, N., Avcı, M. B., Deveci, A., Karnıker, N. (2010). Bursa Aktopraklık Höyük'te kültür sektörünün oluşturulması: Çok yönlü bir proje. *TÜBA-KED, Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 8, 241-262.
- Karul, N. (2017). *Aktopraklık: Tasarımlanmış prehistorik bir köy.* İstanbul: Ege Yayınları.
- Özbaşaran, M., Duru, G., Teksöz, D. ve Omacan, S. (2010). Yaşayan geçmiş: Aşıklı Höyük. *TÜBA-KED, Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 8, 215-228.
- Westergren, E. (2005). 7 Steps towards in-depth teaching in historic environments. *Time traveling as an educational method.* Kalmar LansMuseum.
- Westergren, E. (2006). *Holy cow- this is great! Report from a symposium on historic environment education and time travels in Vimmerby, Sweden, November 2004.* Kalmar LansMuseum.
- Westergren, E. (2008). *Bridging Ages, International Organisation in Historic Environment Education and Time Travels, Newsletter 3.*
- Westergren, E. (2009). *Bridging Ages, International Organisation in Historic Environment Education and Time Travels, Newsletter 2.*